

TEKST **BLANKA SROCZYŃSKA**
ZDJEŃCIA **ANTIQUE BEAUTY**

Ceramika towarzyszyła człowiekowi od najdawniejszych czasów. Nasi przodkowie wytwarzali ją zarówno w celach użytkowych, dekoracyjnych, jak i kultowych. Najstarsze znaleziska dowodzące umiejętności tworzenia ceramiki sięgają czasów prehistorycznych.

Ceramika to wspólna nazwa dla wszystkich jej odmian, do których – w zależności od rodzaju użytych surowców i właściwości czerepu – należą: wyroby garncarskie, fajans, kamionka, biskwity i porcelana. Ze względu na przeznaczenie, rozróżniamy ceramikę: naczyniową, rzeźbiarską, architektoniczną (okładziny, cegły glazurowane), kultową, ozdoby i drobne przedmioty użytkowe. Ale porcelana będzie zawsze jej najdoskonalszą i najszlachetniejszą odmianą.

Zanim po wielu wiekach odkryto w Europie tajniki wyrobu porcelany monopol na jej produkcję miały Chiny, pilnie strzegąc tajemnicy jej wytwarzania. Te niezwykle właściwości porcelany, jej delikatność, a zarazem duża wytrzymałość i gładkość powierzchni uczyniły ją przedmiotem pożądania Europejczyków, dlatego przez wiele lat starano się odkryć arkana jej produkcji. Pierwsze eksperymenty ceramiczne prowadzili Włosi, którzy dzięki kontaktom handlowym zetknęli się najwcześniej z porcelaną chińską. Najstarsze informacje o tych próbach pochodzą z 1470 roku z terenu Wenecji. W okresie renesansu w pracowni we Florencji udało się nawet uzyskać pierwszą europejską protoporcelaną zwaną „porcelaną medycejską”, wyrabianą prawdopodobnie regularnie prawie do końca XVI wieku lub

dłużej. W XVII stuleciu, za czasów panowania Ludwika XIV, przysłała kolej na Francję, dalej na Anglię, ale wynalazcom udało się uzyskać jedynie kamionkę. Ostatecznie sukces odniesiono na początku XVIII wieku w Saksonii dzięki próbom prowadzonym przez saskiego uczonego Waltera von Tischirnhausa i Johanna Fridricha Böttgera. Sukces nie byłby możliwy, gdyby nie finansowanie całego przedsięwzięcia przez elektora saskiego i króla Polski Augusta II Mocnego. Za sprawą ich odkryć pierwsza manufaktura porcelany w Europie rozpoczęła swoją produkcję w 1710 roku w Miśni. Przez cały XVIII wiek wyrób porcelany pozostawał ściśle strzeżoną tajemnicą.

Tym, co wyróżnia porcelanę od pozostałej ceramiki, są jej jednorodna i zwarta struktura, nieprzepuszczalność wody oraz gazu, biała barwa czerepu, a także przeświecalność w cienkiej warstwie. Fajans natomiast, wyroby garncarskie i inne materiały ceramiczne charakteryzuje porowatość oraz nieprzezroczystość, a także barwa czerepu – od białej, po kremową, czasami czerwonoawą lub różową. Ta różnica we właściwościach porcelany i fajansu wynika z ich składu chemicznego.

Do wyrobu fajansu używa się masy złożonej oprócz kaolinu, także z kwarcu i gliny, podczas gdy składnikiem podstawowym porcelany jest kaolin z dodatkiem skalenia jako topnika. W zależności od proporcji użytych składników, wyróżnia się tak zwaną porcelaną twardą, trudno topliwą wynalezioną w Europie w 1709 roku i porcelaną chińską, bardziej topliwą z większą ilością skalenia. ▶

✱ Przez wiele wieków monopol na produkcję porcelany miały Chiny, pilnie strzegąc tajemnicy jej wytwarzania. Niezwykłe właściwości porcelany, delikatność, duża wytrzymałość i gładkość powierzchni uczyniły ją przedmiotem pożądania Europejczyków, dlatego przez wiele lat starano się odkryć arkana jej produkcji.

O walorach artystycznych ceramiki decyduje formowanie, szklwienie i zdobienie dekoracją plastyczną i malarską. Może być ono wykonywane za pomocą wyciskania, rytowania, wycinania, nalepiania i malowania. Dekoracje malarską w przypadku porcelany dzielimy na podszkliwną, stosowaną na surowym szkliwie niewypalonym, zwykle jednobarwną np. kobaltową lub naszkliwną bogatą kolorystycznie. Współcześnie stosowane są także nadruki ceramiczne.

I tak powoli ceramika stała się nieodzownym elementem naszego życia, bo czy można wyobrazić sobie dobrą kawę bez odpowiedniej filiżanki czy elegancki obiad bez porcelanowego serwisu? Albo umywalkę z plastiku lub łazienkę bez kafelków? Oczywiście wszystko można zastąpić jakimś substytutem, jednak ceramika zawsze pozostanie tym najszlachetniejszym i najbardziej eleganckim materiałem dającym jednocześnie szerokie możliwości projektowe. ✱

REKLAMA